

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-548/21 Bezirkshauptmannscha ft Landeck

Posted on 2024-11-29

4 października 2024 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok w sprawie C-548/21 Bezirkshauptmannschaft Landeck, w którym orzekł, że policja może uzyskać dostęp do danych zawartych w telefonie komórkowym nie tylko w ramach walki z poważną przestępczością. Uzyskanie tego dostępu jest jednak uwarunkowane wcześniejszym zezwoleniem sądu lub niezależnego organu, zaś sam dostęp musi być proporcjonalny.

Uzyskanie przez policję dostępu, w ramach postępowania przygotowawczego, do danych osobowych przechowywanych w telefonie komórkowym może stanowić poważną, a nawet szczególnie poważną ingerencję w prawa podstawowe osoby, której dane dotyczą.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie
C-548/21 Bezirkshauptmannschaft Landeck

Możliwość uzyskania dostępu do tego rodzaju danych niekoniecznie jest ograniczona do walki z poważną przestępczością. Ustawodawca krajowy powinien określić elementy, które należy uwzględnić, aby uzyskać taki dostęp, jak np. charakter lub kategorie odnośnych przestępstw. W celu zapewnienia poszanowania zasady proporcjonalności w każdym konkretnym przypadku, należy rozważyć wszystkie istotne okoliczności danego przypadku. Możliwość uzyskania tego dostępu jest ponadto uzależniona od wcześniejszego zezwolenia sądu lub niezależnego organu, z wyjątkiem pilnych i należycie uzasadnionych przypadków. Osoba, której dane dotyczą, musi zostać powiadomiona o powodach udzielenia zezwolenia niezwłocznie po ustaleniu, że przekazanie takich informacji nie zagrozi prowadzonemu postępowaniu.

W trakcie kontroli na obecność narkotyków funkcjonariusze austriackiej policji zatrzymali telefon komórkowy adresata przesyłki po stwierdzeniu, że adresowana do niego paczka zawierała 85 gramów marihuany. Następnie funkcjonariusze policji bezskutecznie usiłowali odblokować telefon komórkowy w celu odczytania przechowywanych na nim danych. Próba odblokowania telefonu została podjęta bez nakazu prokuratury ani zezwolenia sądu, nie została odnotowana w protokole z przeprowadzanych czynności, zaś sam zainteresowany nie został o niej poinformowany. Zainteresowany zakwestionował przed austriackim sądem zatrzymanie swojego telefonu komórkowego. Dopiero w ramach tego postępowania dowiedział się o próbach jego odblokowania. Austriacki sąd zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy uregulowanie austriackie, które, jak utrzymuje, uprawnia funkcjonariuszy policji do podjęcia takich czynności, jest zgodne z prawem Unii. Sąd ten wskazuje, że przestępstwo zarzucane zainteresowanemu jest zagrożone karą pozbawienia wolności do jednego roku i w związku z tym stanowi jedynie występki. Trybunał Sprawiedliwości na początku wyjaśnił, że wbrew temu, co twierdzą niektóre rządy, właściwe przepisy prawa Unii mają zastosowanie nie tylko w przypadku udanej próby dostępu do danych osobowych zawartych w telefonie komórkowym, lecz również w przypadku próby, która zakończyła się niepowodzeniem.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie
C-548/21 Bezirkshauptmannschaft Landeck

Trybunał stwierdził następnie, że uzyskanie dostępu do wszystkich danych zawartych w telefonie komórkowym może stanowić szczególnie poważną ingerencję w prawa podstawowe osoby, której dane dotyczą. Owe dane, które mogą obejmować wiadomości, zdjęcia i historię przeglądania internetu pozwalają w danym wypadku na wyciągnięcie bardzo precyzyjnych wniosków na temat życia prywatnego tej osoby. Ponadto mogą obejmować dane szczególnie wrażliwe. Waga przestępstwa, w sprawie którego prowadzone jest postępowanie przygotowawcze stanowi jeden z kluczowych elementów oceny proporcjonalności tak poważnej ingerencji. Jednakże uznanie, że jedynie walka z poważną przestępczością może uzasadniać dostęp do danych zawartych w telefonie komórkowym, niesłusznie ograniczyłoby uprawnienia dochodzeniowe właściwych organów. Mogłoby to doprowadzić do zwiększenia ryzyka bezkarności przestępstw w ujęciu ogólnym, a tym samym do podważenia procesu tworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w Unii. Niemniej taka ingerencja w życie prywatne i ochronę danych musi być przewidziana ustawą, co oznacza, że ustawodawca krajowy powinien określić w sposób wystarczająco precyzyjny elementy, które należy wziąć pod uwagę, w szczególności charakter lub kategorie rozpatrywanych przestępstw.

Dostęp taki powinien być też uzależniony od uprzedniej kontroli dokonywanej albo przez sąd, albo przez niezależny organ administracyjny, z wyjątkiem pilnych i należycie uzasadnionych przypadków. Kontrola ta powinna zapewniać właściwą równowagę między uzasadnionymi interesami związanymi z potrzebami postępowania przygotowawczego w ramach zwalczania przestępczości z jednej strony a prawami podstawowymi do poszanowania życia prywatnego i ochrony danych osobowych z drugiej strony. Wreszcie, osoba, której dane dotyczą, musi zostać powiadomiona o powodach udzielenia zezwolenia na uzyskanie dostępu do jej danych niezwłocznie po ustaleniu, że przekazanie takich informacji nie zagrazi prowadzonemu dochodzeniu.

Tekst wyroku dostępny jest na stronie TSUE.